

ISAÍAS

(Ichaía)

Duũxügü ga Yudáanecüãx rü poraãcü chixexũ naxügü

1 ¹Nhaa nixĩ ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxëwa Tupana ínguxëëxũ ga yexguma Yudáanecüãxarü ãëxgacügü yixĩxgu ga Uchía, rü Yotáũ, rü Acáa rü Echequía. Rü yema orewa nüxũ nixu nax taxacü tá nüxũ ngupetüxũ ga Yudáne rü ñane ga Yerucharéũ. ²Rü nhanagürü ga yema ore: “Pa Dauxüguxũ i Naane rü Nhama i Naane jrü iperüxĩnüe i nhaa chorü ore i nhaxũ: ‘Yema chaunegü ga mea chayaexëëxũ rü nhuxmax rü tama chauga naxĩnüe! ³Rü ngëma woca rü norü yoraxũ nacuaç, rü ngëma búru rü nüxũ nacuaç i norü chibüchica i norü yora naxçax ngëxma üxũ, notürü ngëma chorü duũxügü i Iraéutanüxũ rü woo poraãcü nüxũ charüngüxëë rü tama choxũ nacuaçgüchaũ rü tama naãxëxũ nicuaç’”, nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Duũxügü i Chixexüarü Üruxügü rü Poraãcü Chixri Maxëxũx, erü pema rü chixexüarü üruügü nane pexĩgü, rü

nanegü i pecáduãxgüxũ pexĩgü. Pema rü marü nüxna pexĩgachi ya tórü Cori ya Tupana ya üüinecü rü ípenataç.

.....

¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: ‘¿Taxacüçax chauxütawa penagagü i ngëma muxũ i pexünagü nax chauxçax penadaixũçax? Rü marü nüxũ charüchau i ngëma carnérügü i chauxçax ípeguxũ rü ngëma wocaxacügüarü chíxũ i ípeguxũ. Rü yimá nagü i ngëma tuiru rü carnéru, rü bóyixacü rü nawa chanaxoxéga.

.....

¹⁵Rü ngëxguma pema pexunagümexëgügu nax peyumüxëgüxũçax, rü chama rü tá pexçaxwa chidaugachi. Rü woo namaxgu i perü yumüxë, notürü i chama rü taxütama pexũ chaxĩnü. Erü pema rü pemáetagü, rü pexmëxgü rü nagümaxã nixãũächí’, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

¹⁸Rü nhuxüchi nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¿Ëcü nua pexĩ rü ngĩxã perü chixexüchiga tidexagü! Rü perü chixexügü rü woo poraãcü

nadauxuchigu, notürü i chama rü nhama gáuxũchara i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. Rũ woo wüxi i naxchiru i wãxũchixũrũxũ yixĩxgu i perü pecádugü, notürü i chama rü nhama wüxi i carnérutaxa i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. ¹⁹Rũ ngẽxgumachi penaxwãxegu nax chauga pexĩnüexũ, rü mexũwa tá pengexmagü. Rũ tá penangõx i guxũma i nanetüaru o i rümemaegũxũ i nhama i naanewa yaexũ. ²⁰Notürü ngẽxguma taxütáma chauga pexĩnüegu, rü perü uanügümexẽgu tá peyue. Rũ nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya nhacü.”

.....

Cori ya Tupana rü tá guxũma i nachixũanegücüãx nügümaxã inanangüxmüexẽxẽ

2 ¹Rũ nhaa nixĩ ga to ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxẽwa Tupana ínguxẽxũ nachiga ga Yudáanecüãx rü íane ga Yerucharéücüãx. ²Rũ nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Ngẽma ngunexũgü i nawa iyacuãxgũxũgu, rü daa Yerucharéü rü Cori ya Tupanapata rü tá poraãcü guxũ i nachixũanecüãx i duũxũgüaxũ nangúchaũ nax íyadaugüãxũ. Rũ muxũma i nachixũanegücüãx i duũxũgü rü nua daa mãxpúnewa tá naxĩ nax Cori ya Tupanaxũ yanacuãxũgũxũçax. ³Rũ muxũtáma i duũxũgü ínangugü rü nhanagürügü tá: ‘¡Ngĩxã, rü daa mãxpúne i Cori ya Tupana íngexmaxũgu taxĩgü rü yima Iraéutanüxũaru Tupanapatana tangaicamagü nax nüma ngẽma tüxũ nangúxẽxẽçax i norü ngúchaũ rü

ngẽmaãcü nüma nanaxwãxexũãcüma imaxẽxũçax!’, nhanagürügü tá. Erü nua mãxpúne ya Chiáüwa tá nangõx i Cori ya Tupanaaru nguxẽẽtae rü daa Yerucharéüwa tá ínaxũxü i norü ore. ⁴Rũ nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanamexẽxẽ i guxũma i nachixũanegüaru guxchaxũgü. Rü ngẽma nachixũanegü i nügümaxã nuexũ rü Cori ya Tupana rü tá nügümaxã nanangüxmüexẽxẽ. Rü ngẽma naxnegü i namaxã nügü nadaixũ rü norü puracüruxũ tá nayaxĩgũxẽxẽ. Rü taxuxũtáma i íanegü daigu nügümaxã narüxĩnüe rü bai tá i dajççax nügü nax nangúxẽxẽxũ. ⁵Pa Iraéutanüxũgũx i Duũxũgũx, ¡rü ngĩxã, Cori ya Tupanaga taxĩnüe rü nüma nanaxwãxexũãcüma nagu tamaxẽ i norü ore!

.....

Tupana rü tá nanapoxcue i ngẽma nügü icuãxũgũxũ

¹⁰Rũ ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü nutatanügu rü waixüümüaru äxmaxũgu tá nügü nicuxgü naxchaxwa ya Cori ya Tupana ya üünecü rü poraãcü äñcümacü. ¹¹Rũ ngẽma ngunexũ i nagu ínanguxũ ya Cori ya Tupana, rü ngẽma nügü icuãxũgũxũ rü napexewa tá naxãnee, rü ngẽma nügü írütägũxũ rü napexewa rü tá taxuwama nime. Rü nüxicatama ya Cori ya Tupana rü tá inanawex i norü pora i ngẽma ngunexũgu. ¹²Rũ ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanaxãneeexẽxẽ rü taxuwatáma nime i ngẽma nügü icuãxũgũxũ rü ngẽma nügü írütägũxũ.”

.....

**Úwanecügü ixuxü ga ore nachiga ga
Yudáaneciûax ga duûxügü**

5 ¹Rü ngêma chamücü irümemaexüégagu tá chawiyae. Rü ngêma wiyae rü norü úwaneciüchiga nixĩ. Rü ngêma chamücü rü wüxi ga naane ga mexüwa nüxü nayexma ga wüxi ga úwanecü. ²Rü nanaxaiegumüane rü ínananugü ga nutagü rü yema rümemaexü ga úwa yexma natogü. Rü yemanecügu nanaxü ga wüxi ga dauxütaechica rü wüxi ga nachica ga wíu nawa naxüxü. Rü nüma ga chamücü rü nagu narüxínü nax yema úwa rü chi yamaixcuraxü ga norü o, notürü ga yema úwagü rü ningúchixax ga norü o. ³Rü nhuxmax rü nhanagürü pexü ya Tupana: ‘Pa ãane ya Yerucharéücüâxgü rü nhaa Yudáaneciûaxgüx ¡rü nüxü pexu!, ¿rü texégagu nixĩ i ngêma úwanecü i nangúchixáxü i norü o? ¿Rü nagagutama rü êxna chaugagu? ⁴¿Êxna nangexmaxü i taxacü i tama chaxüxü nax tama nangúchixaxüçax i ngêma chorü úwaneciuarü o? ¿Rü nangemaxü i taxacü i tama naxçax chaxüxü? Chama rü íchananguxêxê nax namáixcuraxü i norü o. ¿Rü taxacüçax i nhuxmax i nangúchixáxü i norü o? ⁵Rü dücax, rü nhuxmax rü tá pemaxã nüxü chixu i ngêma nagu charüxínüxü namaxã i ngêma chorü úwanecü. Rü tá íchanapoxgü i ngêma norü poxeguxü nax ngêmaácü duûxügü nagu pogüexüçax i ngêma úwanecü. Rü ngêma norü poxeguxü rü tá chanangúxcuxêxê nax duûxügü nagu pügüexüçax i ngêma úwanecü. ⁶Rü

nhuxüchi tá íchanatax i ngêma úwanecü. Rü taxúxetáma tayayoatü rü taxúxetáma tanangüxcaneçü rü ngêmaácü tá chuxchuxügü rü chixexü i natüane naneciüwa narüxiügü. Rü tá nüxna chaxãga i caixanexü nax tama nanecügu napuxüçax’, nhanagürü ya Tupana. ⁷Rü ngêma norü úwanecü i nüxü ngúchaüxü ya Cori ya Tupana ya guxãxétüwa ngêxmacü, rü ngêma nixĩ i Iraéutanüxü i Yudáanewa ngêxmagüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwaxê i nagu naxixü i ngêma norü mugü. Notürü ngêma Iraéutanüxügü rü máetaguxicatama narüxínüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxêxê nax nügü nangechaügüxü, notürü ngêma natanüwa nüxü ínúxüxicatama nixĩ nax ngúxümaxã aita naxüexü.”

.....

**Tupana rü Icháfaxü nayaxu nax
nüxü napuracüxüçax**

6 ¹Rü gumá taunecü ga ãêxgacü ga Uchía nagu yucü rü nüxü chadau ga Cori ya Tupana ga wüxi ga tochicaxü ga dauxüwa yexmaxüwa nax natoxü. Rü yema norü úünemaxã nanapá ga yema ínayexmaxüwa. ²Rü naétüwa nayexmagü ga dauxüçax ga íyaxúxratanücüxü. Rü wüxichigü ga yema rü nüxü nayexma ga 6 ga naxpexátü. Rü taxre ga naxpexátümaxã rü nügü nidüxchiwegü, rü guma náí ga taxre ga naxpexátümaxã nügü nidüxparagü, rü guma náí ga taxremaxã rü nixüüxü. ³Rü guxüma ga yema dauxüçax rü nügü nhanagürügü: ‘Naxüüne, naxüüne, naxüüne ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü.’ Rü

ngêma norü üüne rü nhama i naane namaxã nanapã. ⁴Rü yema nagamaxã rü guma Tupanapataarü ìãx rü naxîãxãchi. Rü nümatama ga guma Tupanapata rü caixanexümaxã nanapã. ⁵Rü yexguma ga chamax rü nhaxügu charüxînü: 'Nhuxmawaxi rü chaugümaxã changechaü erü tá chayü. Erü chama nax duüxü chixixü rü chauzetümaxã nüxü chadau ya yimã ãëxgacü ya Cori ya guxãétüwa ngëxmacü. Rü chauãx rü naxãüãchi rü duüxügü i ãüãchiarü dexaãxgüxütanüwa chamaxü.' ⁶Rü yexguma rü wüxi ga yema dauxücüãx rü nigoe rü ãmarearü guchicaxüwa wüxi ga ãchataxümaxã wüxi ga áxwe chauxcax nayaxu. ⁷Rü guma áxwe rü chauãxwa nayaxüãchixëxë, rü nhanagürü choxü: '¡Dücac! daa áxwe rü cuãxwa nixüãchi rü ngëmacax i curü chixexü rü marü inayarüxo. Rü ngëma curü chixexügü rü Tupana rü marü curü nüxü narüngüma', nhanagürü. ⁸Rü yexguma rü nüxü chaxînü ga naga ga Cori ya Tupana ga nhaxü: '¿Rü texëxü tá ichamuãchixü i nhuxmax? ¿Rü texë tá tixi ya yíxema tóru orearü ngeruxü íxixe?', nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangãxü rü nhachagürü: 'Daxe chixî, Pa Corix. Ëcü, ¿choxü inamuãchi!' nhachagürü. ⁹Rü nüma rü nhanagürü choxü: '¡Ëcü inaxüãchi rü chorü duüxügümaxã nüxü ixu i nhaa ore!: Rü woo nüxü nax naxînüexü i chorü ore rü taxütãma nüxü nacuxgü nax taxacüchiga yixixü. Rü woo nüxü nax nadaugüxü i ngëma mexü i chaxüxü rü taxütãma nüxü nacuxgüéga nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü ngexrúma nax chorü oremaxã cuyaxucuxëgüxü i ngëma duüxügü i

norü ñnügutama rüxînüexü, erü taxütãma cuga naxînüe. Rü nüétama ega nügü yangauxchixëxëgu naxchaxwa i chorü ucuxëgü nax tama nüxü naxînüexücax. Rü nüétama ega nügü yangexetüxgu naxchaxwa i ngëma mexü i naxcax chaxüxü nax tama nüxü nadaugüxücax rü ngëmaãcü tama chauxcax nawoeguxücax nax chama naxcax chayataanexëgüxücax', nhanagürü choxü. ¹¹⁻¹²Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: '¿Nhuxre i ngunexü tá nixi i ngëmaãcü yixixü, Pa Corix?' nhachagürü. Rü yexguma ga nüma rü choxü nangãxü rü nhanagürü: 'Rü ngëmaãcü tá nixi nhuxmatãta yima ñanegü rü nagu napogüe, rü taxuxütãma i duüxü íyaxü rü nhuxmatãta ya yima ípatagü rü yangearü duüxüãxgü rü naanegü rü nabáianemare rü nhuxmatãta íchanamuxü i ngëma duüxügü i norü naanewa, rü ngëmaãcü i nachixüane rü nangeãcumare. ¹³Rü woo chi 100 tanüwa rü 10 i duüxügü íyaxüxgu nawa ya yima ñane rü ngëma rü ta nadai nhama wüxi i nai i daxüchixüxü. Notürü ngëma nachimewa rü tá narüxü i wüxi i ngexwacaxüxü i nane i mexü', nhanagürü ga Tupana."

.....

Ichaía rü nüxü nixu i Emanuéarü buxchiga

7 ¹⁴"Rü nümatãtama ya Cori ya Tupana rü tá pexü nüxü nadauxëxë i wüxi i cuaxruxü: 'Rü ngëma pacü i taguma yatüxü cuaxcü rü tá ngürü íxãxacü. Rü yimã ngëne rü tá Emanuégu inaxüéga.'" .....

**Tupana Nane ya
ngüxmüxêëruüarü buxchiga**

9 ¹“Rü nüma ya Tupana rü woo oõxêwa nayexmaxêëgu ga Gariréaane ga noxri Chaburóüane rü Nataríane ixíxü, notürü nawena rü nanatachigaxêxê i ngêma naane i natü ya Yurdáüarü tocutüwa ixügüxü, rü nhüxmata márwa ngxü i duüxügü i tama yaxõgüxü íxáchiügüxüwa. ²Rü ngêma Gariréaane ga noxri éanexüwa yexmagüxü rü nüxü nadaugü ga wüxi ga taxü ga omü ga ngóonexêëruxü. Rü yema omü rü poraäcü tüxü nangóonetanüxêxê ga guxema éanexüwa yexmagüxe. ³Rü nhüxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü poraäcü taãxê toxçax ícungüxêxê rü ngêma taãxê rü aixcuma nataküchi. Rü guxâma tataãxêgü i cupexewa nhama tonetüarü o tibuxgügürüxü rü nhama churaragü i norü uanügüarü ngêmaxügü nügümaxâ itoyegürüxü.

.....

⁶Erü tatanügu nabu i wüxi i õxchana. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nanamu ya yimá nane. Rü yimána nixí i naxããxü i pora nax tamaxâ inacuéxüçax. Rü nhaagü tá nixí i naégagü i namaxâ naxügüãxü: Rü Mexechicü ya Ucuxêruxü, rü Tupana ya Poraxüchicü, rü Tanatü ya Taguma Yucü, rü Tupana Nane ya Ngüxmüxêëruxü ixíci. ⁷Rü nüma rü tá äëxgacü ya Dawíchicüxü ingucuchicü nixí. Rü ngêma norü pora nax äëxgacü yixíxü rü guxü i nachixüanegüwa tá nangu. Rü ngêma nügümaxâ nax inangüxmüxêëãxü i duüxügü rü tagutáma inayarüxo. Rü

ngêma nax äëxgacü yixíxü rü mea tá duüxügümaxâ inacuéx, rü mexügu tá narüxínü rü guxáarü mexüçax tá nadau i guxüguma. Rü ngêmaäcü tá nanaxü erü ngêma nixí i norü ngúchaü i nagu naxínüxü ya yimá Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü.”

.....

**Ore i Tupana nane ya
ngüxmüxêëruüchiga**

11 ¹“Rü nhama wüxi i naichime írüxüxürüxü tá nixí nax Dawínatü ga Yechéwa nangóxü i wüxi i nataxa i guxáarü äëxgacü tá ixíxü. ²Rü Cori ya Tupanaãxê rü guxügutáma namaxâ inacuéx. Rü tá nüxna nanaxâ i cuçax nax mea naãxêxü nacuéxüçax. Rü tá nüxna nanaxâ i tauxcha nax naxuãëxüçax. Rü tá nüxna nanaxâ i pora rü tá nüxü narüngüxêxê nax Tupanaarü ngúchaüxü nacuéxü rü naga naxínüxü. ³Rü nüma rü ngêxguma duüxügüna nacaxgu i norü maxüchiga, rü taxütáma ngêma norü düxétüwa ngóxüçaxicatama nüxna naca. Notürü ngêma norü ínüwa ngêxmaxüçax tá nixí i nüxna nacaxü. Rü taxütáma nanapoxcu naxçax i ngêma togü nüxü ixügümarexü, notürü ngêma chixexü i naxügüxüçax tá nixí i napoxcuexü. ⁴Rü yíxema togümeçêwa ngêxmagüxe rü ngêxguma tümaarü maxüchiga tüxna nacaxgu rü mea tá tümamaxâ nanamexêxê. Rü tümaétüwa tá nachogü ya yíxema ngearü diëruãxgüxe i tümaarü äëxgacü chixri tümamaxâ cuçxgüxe. Rü ngêma norü ore rü nhama wüxi i cuãxruüürüxü tá nixí naxçax i ngêma chixexü ügüxü. Rü wüxi i

naqxmaxã cue nhaxũmaxã tá nanadai i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ. ⁵Rũ nüma ya yimá ãẽxgacũ rü meama guxũma i norũ duũxũgũmaxã tá inacuax. Rũ ngẽma ore i aixcuma ixĩũicatama tá nixu. ⁶Rũ ngẽxguma yangucuchigu ya yimá ãẽxgacũ, rü ngẽma airu i naixnecüçãx rü carnérumaxã rü taxütáma nügüchi naxaie. Rũ ngẽma ai rü tá bóyixacũmaxã wüxigu nacagũ. Rũ ngẽma wocaxacũ rü ngẽma aixacũ rü tá wüxigu nayae. Rũ wüxi i buxũ tá namaxã inacuax. ⁷Rũ ngẽma woca rü ngẽma ócha i dũraxũ rü nügümücũ tá nixĩgũ rü naxacũgũ rü wüxigu tá nacagũ. Rũ ngẽma ai i leóũ rü wocarũxũ tá maxẽ nanangõx. ⁸Rũ ngẽxguma i wüxi ya buxe ya maixe äxtapemaxũétüwa naxĩnucãxwaxegü, rü woo ngẽma äxtapemaxũgu yaxüchimeçegü rü taxütáma nüxũ naxãucũma. ⁹Rũ guxũnema ya yima maçpũne ya chapata nawa ngexmanewa rü tataxuma ya texé ya chixexũ üxe. Erü nhama Már i dexámaxã napaxürũxũ rü nhama i naane rü ngẽma duũxũgũ i choxũ cuaxgũxũmaxã tá nanapá. ¹⁰Rũ ngẽxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũçãx rü tá wüxi i cuaxruxũ nixĩ naxçãx i guxũma i duũxũgũ. Rũ guxũ i nachixũanegüçüãx rü tá naxçãx nayadaugũ rü naxçãx nangutaquexegü. Rũ ngẽma nachica i nawa nangexmaxũ rü tá naxüüne.

**Iraéutanũxũ rü tá
nachixũanecãx nawoegu**

¹¹Rũ ngẽxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũçãx rü

nüma ya Cori ya Tupana rü tá wena inanawex i norũ pora. Rũ wena tá nanangutaquexexẽ i norũ duũxũgũ i Achíriaanewa, rü Eyítuanewa, rü Pátuanewa, rü Echiopíaanewa, rü Eráúanewa, rü Chináruanewa, rü Amáchianewa rü nachixũanegü i márcutüwa ngẽxmagũxũwa. Rũ tá wena Iraéuanecãx nanawoeguxẽxẽ. ¹²Rũ nüma ya Cori rü guxũ i nachixũanegũxũ tá nüxũ nadauxẽxẽ i wüxi i cuaxruxũ. Rũ tá nanangutaquexexẽ i ngẽma Iraéutanũxũgũ i woonexũ. Rũ naanearü guxũcũwawa tá ne nanagagü nax nanutaquexẽxũ i ngẽma duũxũgũ i Yudáanecüãx ga woonemarexũ”, nhanagürü ga Ichaía.
.....

**Iraéutanũxũgũ rü tá
Babiróniaanecüãx ya
ãẽxgacũxũ nacugüe**

14 ^{3,4}“Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Iraéutanũxũgũx, rü ngẽxguma nüma ya Cori ya Tupana pexũ ínguxũxẽegü naxmexwa i ngẽma Babiróniaanearü ãẽxgacũ i ngúxũ pexũ ingegũxẽxũ rü neçhaũ pexna ãxũ, rü nhaa oremaxã tá nüxũ pecugüe rü penaxuchixe: ‘Dücax çtaxacüwa cingu i cuma nax cuchixecũmaxũ? rü çtaxacügu nayagux i ngẽma nax cugü quicuaxüxũ?’ nhapegürügü tá nüxũ. ⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nagu nayanachixexẽxẽ i norũ pora i ngẽma chixecũmaxũ. Rũ íxraxũgu nanabũgũ ya yimá naxne i ngẽma chixexũarü üruxũ.
.....

¹²çRũ nhuxãcũ icurünguxũ Pa Babiróniaanearü ãẽxgacũx i Nhama

Ngunetüxüarü Woramacurirüxü
Ibaixchiréxex? Rû nhuxmax rû curütáe i
cumax nax guxü i nachixüanegümaxã
icucuaxchiréxü. ¹³Rû cumax rû cugü
curütupana rû cugüãêwa nhacurügü:
'Chama rû dauxüguxü i naanegu i
Tupanaarü êtagüétügu tá chaxínagü
nax ngéma charütöxícax. Rû yima
maxpúne ya nórchiwaama üxüne i nagu
nangutaquexene i ngéma tupanenetagü
i duüxügü namaxã tupanaãxü rû
yimawa tá chanangexmaxêxê i chorü
tochicaxü', nhaxügu curüxinü. ¹⁴Rû
cuma rû nhacurügü: 'Rû ngéma
caixanexüarü yexeragu tá chaxínagü rû
naxruxü tátama chixí ya yimá Tupana
ya guxáétüwa ngëxmacü', nhacurügü.
¹⁵Notürü tama ngéma cuma nagu
curüxinüxüãcü cuxü ínanguxuchi, erü
nagu curütáe i ngéma maxüchixü i
ãmaxü i yuexügü nawa ngëxmagüxü",
nhanagürü ga Ichaía.
.....

**Ichaía rû wiyaemaxã
Tupanaxü nicuaxüxü**

25 ¹Pa Corix, cuma nixí i chorü
Tupana quixixü. Rû chama rû
cuxü chicuaxüxü rû mexümaxã cuxü
chixuchiga. Erü ngéma nagu curüxinüxü
rû aixcuma cuyanguxêxê rû
nüxcümacürüwatama
cunaxaixrügumaraxü. Rû taguma
cuxüchicüxü.
.....

⁴Rû yíxema ngearü porãxgüecax rû
cumax, Pa Corix, rû tümaarü poxüruxü
quixí. Rû cuma rû tümaarü ngüxêëru
quixí ya yíxema taxúema tüxü
rüngüxêëgüxe. Rû cuma rû tümaétüwa

cuchogü ya yíxema guxchaxüwa
ngëxmagüxe. Rû cuma rû tümaarü
düxpechitaruxü quixí ya yíxema
üaxcüarü naiëmaxü tüxü iguxe. Rû
nüxna tüxü ícupoxü i ngéma duüxügü i
chixexü i nhama taxüchicü ya pucü i
ítapüx i waixümünaxcax idexêëcüürüxü
ixígüxü", nhanagürü ga Ichaía.
.....

**Norü nguxüchigagu nawiyaegü
i Yudáanecüãxgü**

26 ¹Rû ngéma ngunexü i nagu
ínanguxüxügu i norü
uanügümexêwa i ngéma
Yudáanecüãxgü, rû tá nawiyaegü nagu i
nhaa wiyae: 'Rû tüxü nangexma ya daa
törü ñane ya porane ya tüxü ipoxüne
nüxna i törü uanügü. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rû tüxü narüngüxêë rû törü
uanügüchaxwa ínanapoxegu ya daa törü
ñane namaxã i poraxü i naxtapüx. ²Rû
peyawãxnax i ngéma norü íãxgü ya daa
ñane nax nachocuxícax i ngéma
duüxügü i Tupanapexewa mexü rû
aixcuma nüxü yaxögüxü! ³Rû cumax, Pa
Corix, rû mexügu tüxü curüxinüexêxê
ya yíxema íxaixcumagüxe, erü cuxü
tayaxögü. ⁴Rû nüxü peyaxõ ya Cori ya
Tupana! Erü nüma nixí i guxüguma
pexna nadauxü', nhanagürügü tá."
.....

⁷Rû nhanagürü ga Ichaía: "Yíxema
aixcuma Tupanapexewa mexe, rû
Tupana tüxü narüngüxêë nax mea tüxü
naxüpetüxücax. Rû cumax, Pa Cori Pa
Tupanax, rû mea icyawexêxê i
tümaarü maxü. ⁸Dücax, Pa Corix, wüxi i
torü taãxëmaxã tanaxü i curü ngúchaü.
Rû ngéma toõxêwa nagu tarüxinüexü

nixĩ nax cuxũ ticuaxũũgũxũ. ⁹Rũ chũtacũ rũ guxũma i choru ngũchaũmaxã chauãẽwa guxũguma cugu charũxĩnũ. Rũ ngẽxguma cuma nhama i naanewa cuxũxgu nax nũxna cucaxũcax i duũxũgũ naxcax i norũ maxũ, rũ ngẽxguma tá nixĩ i nũxũ yacuaxãchitanũxũ i ngẽma maxũ i aixcuma cupexewa mexũ”, nhanagũrũ ga Ichaía.

.....

**Tupana nayaxucuxẽ i duũxũgũ i
tama naga ãnũechaũxũ**

29 ⁹Rũ nhanagũrũ ta ga Ichaía: “Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Tama Ixĩnũechaxũxũx, rũ woo nũxũ pedaxgu i ngẽma Tupana ùxũ rũ namaxã pebãxãchiãxẽgũgu, notũrũ tama peyaxõgũchaũ. Rũ pema rũ nhama pingexetũxũrũxũ pexĩgũ erũ tama nũxũ pecuax i ngẽma nũxũ pedauxũ. Rũ nhama ngãxẽxũrũxũ pexĩgũ nax pichũxatanũcũxũ i perũ õwa woo taxuxũma i ngũchixãxũ pixaxgũchirexgu. ¹⁰Rũ ngẽmacax i nũma ya Cori ya Tupana rũ yaxta i poraxũ pexcax ngẽma namu. Rũ ngẽma perũ orearũ uruũgũchirex nixĩ i pemaxã icuaxgũxũ. Notũrũ tama aixcuma pemaxã nũxũ nixugũe i ngẽma tá pexũ ngupetũxũ, erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ dũxwa nayatũxetũ nax tama nũxũ nacuaxgũxũcax.

.....

¹³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ choxũ: ‘Nhã duũxũgũ rũ norũ dexawaxicatama nũgũ nixugũe nax chorũ duũxũgũ yixĩgũxũ, notũrũ tama chauga naxĩnũe. Rũ naãxwaxicatama

choxũ nicuaxũxũgũ notũrũ norũ maxũnẽwa rũ tama chagu narũxĩnũe. Rũ ngẽma norũ cuaxũxũgũ rũ ngẽma mugũ i duũxũgũ nagu ãxũwa nanayauxgũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax i chama rũ taxũ i cuaxruũgũ i chorũ poramaxã chaxũxũ tá ichawex nax ngẽmamaxã íchanabãxgũexũcax. Rũ ngẽma norũ ucuxẽruũgũ i cuax nũxũ ngẽmagũxũ rũ tá chayanatauxẽxẽ i norũ cuax’, nhanagũrũ ya Tupana. ¹⁵¡Rũ tũgũmaxã tangechaxũgũ ya yĩxema Cori ya Tupanachaxwa icuxgũe namaxã i tũmaarũ ãnũ i chixexũ i ãnẽxũwa taxũgũxũ! Erũ nhatagũrũgũ: ‘Taxũema tũxũ tadau rũ taxũema nũxũ tacuax i ngẽma ixũgũxũ’, nhatarũgũgũ. ¹⁶¡Rũ tũxcũũ ãpeyatõxẽxẽ i ngẽma mexũ i Tupana pexcax ùxũ? Rũ ngẽma waixũmũ i ùwechiruxũ rũ taxucũrũwama ngẽma duũxũ i tũxũ nawa ùxũmaxã nawũxigu. Rũ wũxi i ngẽmaxũ rũ taxũta norũ ùruxũxũ nhanagũrũ: ‘Cuma rũ tama nixĩ i choxũ cuxũxũ’, nhanagũrũ. Rũ wũxi i tũxũ rũ taxucũrũwama norũ ùruũxũ nhanagũrũ: ‘Cuma rũ tama cuãxẽxũ cucuax nax nhuxãcũ choxũ cuxũxũ’, nhanagũrũ.”

.....

**Cori ya Tupana rũ Yerucharẽcũãx
i duũxũgũxũ nataãxẽxẽxẽ**

40 ^{3,4}¡Rũ iperũxĩnũe i Tupanaarũ orearũ uruxũ i tagaãcũ nhaxũ: ‘Cori ya Tupanacax penamexẽxẽ i perũ maxũ, nhama wũxi i nama i chianexũwa dapetũxũ imexẽxũrũxũ! Rũ ngẽma ãnawũxũwa ¡rũ ãpeyanawexãchixẽxẽ! Rũ ngẽma ãnangatexũwa ¡rũ penagũtagũ nax mea yawẽxũcax! Rũ ngẽma

ínangüanexũwa ¡rũ
 ipeyanawexächimüanexẽxẽ! Rũ ngẽma
 ínangücreanexũwa ¡rũ mea
 penabajmaxẽxẽ! nhanagürü. ⁵Rũ
 ngẽxguma i nũma ya Cori ya Tupana rü
 tá nügü nangoxẽxẽ nax nhuxãcü
 naxüünexũ. Rũ guxũma i duũxũgü rü tá
 nüxũ nadaugü i ngẽma norü üüne. Rũ
 nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ i
 ngẽma nhaxũ. ⁶Rũ wüxi i naga rü
 tagaãcü nhanagürü: ‘¡Aita naxü!’
 nhanagürü. Rũ chama rü nhachagürü:
 ‘¿Rũ taxacümaxã tá aita chaxüxũ?’
 nhachagürü. Rũ choxũ nangãxũ rü
 nhanagürü: ‘Rũ guxũma i duũxũgü rü
 nhama wüxi i natüanerüxũ
 paxaãchítama nixĩ. Rũ wüxi i putüra i
 paxaãchi boxüxürüxũ nixĩ. ⁷Rũ ngẽma
 natüane rü nipa rü ngẽma putüra rü
 narünhexe ngẽxguma Cori ya Tupana
 nagu cue, nhaxgu. Rũ aixcuma nixĩ i
 duũxũgü rü nhama natüanerüxũ
 yixĩgüxũ. ⁸Rũ ngẽma natüane rü nipa rü
 ngẽma putürachacu rü narünhexe.
 Notürü ngẽma Tupanaarü ore rü
 taguma inayarüxo rü guxũgutãma
 nangexmaecha’, nhanagürü.”

.....

²⁷Rũ nhanagürü ta ga Ichaía: “Pa
 Iraéuanecüãxgü Pa Yacütanüxũgüx, ¿rũ
 taxacüçax pidexagüxũ rü
 nhaperügügüxũ: ‘Cori ya Tupana rü
 tama nüxũ nacuçax nax taxacü tüxũ
 üpetüxũ. Rũ nüma ya Tupana rü tama
 tagu narüxĩnú’, nhapegügüxũ? ²⁸Rũ
 pema nagu perüxĩnüegu rü tama nüxũ
 nacuçãxũ, rü tama nüxũ naxĩnũxũ. Rũ
 nüma ya Cori ya Tupana ya guxũguma
 ngẽxmacü rü naanearü ürüxũ ixĩcü, rü
 taguma nanaxĩxãchiãxẽ rü taguma nipa.

Rũ ngẽma norü çuax rü taguma
 inayagux. ²⁹Dücax, rü yixema ipaxe rü
 pora tüxna naxã. Rũ yixema turãxe rü
 tüxũ ínnaporaãchixẽxẽ. ³⁰Rũ nhama i
 naanewa rü woo i ngẽma ngextüxügüxũ
 rü woetama nipae rü nanaxĩxãchiãëgü.
 Rũ woo i ngẽma poraechirẽxũ rü düxwa
 narüpa. ³¹Notürü yixema aixcuma Cori
 ya Tupanaaxũ yaxóxe rü guxũgutãma
 tüxũ ningexwacaxũchigü i tümaarü pora.
 Rũ nhama iyügürüxũ rü tá taporaama.
 Rũ woo ngẽxguma poraãcü itanhaãchigü
 rü taxütãma nagux i tümaarü pora. Rũ
 woo ngẽxguma yãxũwa taxüxgu, rü
 taxütãma tipa”, nhanagürü.

.....

**Tupana rü Iraéutanüxũgümaxã
 inaxuneta nax nüxũ nangüxẽxũ tá**

41 ¹⁰“¡Tauxũ i pemuüexũ, Pa
 Iraéutanüxũ! Erü chama rü
 chapexütägu. ¡Rü tauxũ i pemuüexũ! Erü
 chama rü perü Tupana chixĩ. Chama rü
 pora pexna chaxã rü pexũ charüngüxẽ.
 Rũ chama rü chorü tügünechacüümaxã
 pexũ chingĩ. ¹¹Rũ guxũma i ngẽma
 pexchi aixũ rü tá naxãnee rü tá
 inayarümaãchitanü. Rũ ngẽma pemaxã
 nügü daixũ rü tá inayarüxo. ¹²Rũ naxçax
 tá pedaugü i perü uanügü, notürü
 taxütãma nüxũ ipeyangau. Rũ ngẽma
 pexũ daixchãxũ rü nhama taguma
 nangóexürüxũ tá nixĩgü. ¹³Erü chama ya
 Cori nax perü Tupana chixĩxũ rü
 pexmexgu chingĩ. Rũ marü pemaxã nüxũ
 chixu rü nhachagürü: ‘¡Tauxũ i
 pemuüexũ! Erü chama tá pexũ
 charüngüxẽ’, nhachagürü. ¹⁴Rũ chama
 ya Cori ya Tupana rü aixcuma pemaxã
 nüxũ chixu, Pa Iraéutanüxũ, Pa

Yacútanüxüx, rü woo nax penoxrexü rü perü uanügüpeḡewa peturaexü, notürü jtauxü i pemuüexü! Erü chama rü tá pexü charüngüxêê. Rü chama ya perü Tupana ya üü necü nax chixixü rü perü ngüxêêruxü chixí.”

.....

Cori ya Tupanaarü duü ya Cristu

42 ¹“Rü daa nixí ya yimá chorü duü ya chaporaxêêcü rü nüxü chaxunetacü rü namaxã chataãxêcü. Rü nüxna nixí i chanamuxü i Chauãxê i Üünexü nax ngêmaäcü guxü i nachixüanegümaxã mea inacuáxüçax. ²Rü nüma rü tá namecüma. Rü tagutáma nipura, rü taxúexütáma nanga i ñanemaxüğüwa. ³Rü nüma rü taxütáma tüxü naxo ya yíxema tümaarü öwa turáxe. Rü taxütáma tüxü ñayaxöðchixêxê ya yíxema ngexwacax yaxóxe. Rü aixcumaxüchi tá mea guxãmaxã inacuax. ⁴Rü nüma rü tagutáma inarüngü nhuxmatáta mexüxica nawa ngexmax i nhama i naane. Rü woo ngêma nachixüanegü i yáxüwa ngëxmagüxü i már-arü tocutüwa rü tá mea nanayauxgü i norü nguxêetae.”

.....

Cori ya Tupanaxicatama nixí ya maxêêruxü ixícü

43 ¹“Notürü i nhuxmax, Pa Iraéutanüxügü i Yacúarü Duüxügü Ixíxüxex, rü yimá Cori ya Tupana ya pexü ngoxêêcü rü nhanagürü pexü: ‘jTauxü i pemuüexü! Erü chama nixí i pexü íchanguxüxêxê. Rü chama nixí i peégamaxã pexna chacaxü rü pema rü chorü duüxügü pexíğü. ²Rü

ngëxguma guxchaxüwa pechopetüxgu nhama dexá i mátamaxüwa pichoügurüxü, rü chama rü tá chapetanügu. Rü ngëxguma äücümaxüwa pengexmagügu nhama wüxi i natü i poraxüchixüwa pichoügurüxü rü taxütáma ngëxma peyi. Rü ngëxguma taxü i guxchaxüwa pechopetüxgu rü nhama wüxi i üxüxetüwa pechopetügurüxü pexíğü, rü taxütáma pixae rü yima üxü rü taxütáma niyauxra i petanüwa. ³Rü chama nixí i perü Cori ya perü maxêêruxü chixixü, Pa Iraéutanüxügüx. Rü chama nixí i perü Tupana ya üü necü chixixü. Rü chama nixí ga äëxgacü ga Chírümexëgu chayixêêxü ga perü uanügu ga Eyítuanecüãxgü rü Echiopíaanecüãxgü rü Chabáanecüãxgü nax yemaacü naxmexwa ípenguxüxüçax ga pemax. ⁴Rü yemaacü pexü íchapoxü yerü poraäcü choxü pengúchaü rü choxü peme rü pexü changechaü. Rü yemaacü norü uanügümexëgu chanayixêxê ga yema perü uanügu nax pexü chamaxêêxüçax rü choxrü pexíğüxüçax i pemax. ⁵jRü tauxü i pemuüexü! Erü chama rü chapetanügu. Rü yíxema üaxcü ne üxügu woonexe rü nhuxmata üaxcü írúxücuxügu woonexe rü tá pexü chanutaquexe nax wenaxarü nhaa pechixüanecax pewoeguxüçax nax nua wüxiwa pengexmagüxüçax.’”

.....

Tupana rü nüxü naxoqx nax naxchicünaxägüxü yacuaxüügüxü

44 ⁶“Rü chama ya Cori ya Tupana rü perü äëxgacü chixí rü perü ngüxêêruxü chixí, Pa Iraéutanüxügüx.

Rü chama ya guxiétüwa ngëxmaxe rü nhachagürü: ‘Chama rü woetama changexmaecha rü taguma icharüxo. Rü natakuma i to i Tupana’, nhachagürü.

.....

¹⁰Rü yíxema naxchicünaḁā tügücaḁ úxe nax ngëmamaxā tatupanaáḁücaḁ rü notücaḁmamare nixí i ngëma taxüxü.

.....

¹⁵Rü ngëxguma texé natuxugu ya wüxi ya nai rü tümaaru üxüruxü tayaxixëxë nax ngëmawa tügü tanaxixücaḁ ega gáuane ixixgu. Rü togü i naxchipeḁe rü tümaaru poüaru guruxü nixí. Rü to i naxchipeḁe rü tümaaru tupanachicünaḁā nawa taxü. Rü ngëmapexegu tacaxápüxü rü nüxü ticuaxüxü. ¹⁶Rü ngëma norü ngäxü i ngëma nai rü tümaaru üxüxü tayaxixëxë, rü ngëmawa tayagu i tümaaru namachi. Rü ngëxguma nangëxëxgu rü tanangöx. Rü mea tüxü ningü rü tataäxë. Rü ngëxgumarüxü ta ngëxguma nagáuaneḁu rü yima üxüwa tügü tanaxí, rü nhatagürü: ‘Chataäxë erü chanáiwë’, nhatarügü. ¹⁷Rü ngëma nai i tüxü íyaxüxüwa tanaxü i tümaaru tupanachicünaḁā. Rü nüxna taca rü nhatagürü nüxü: ‘¡Choxü ínapoxü! Erü cuma nixí i chorü tupana quixixü’, nhatarügü. ¹⁸Rü ngëma duüxügü i ngëma ügüxü rü tama naäxëxü nicuax. Rü nhama yangexetüxürüxü nixígü. Rü ngëma nax tama Cori ya Tupanaxü nacuaxgüchaügüxü, rü nhama nawätaxürüxü nixí i norü cuax. ¹⁹Rü taxúema mea nagu tarüxünü nax ngëma rü wüxi i naimare yixixü. Rü tama tügümaxā nhatarügü: ‘Ngëma norü ngäxü i ngëma nai rü chorü üxüxürüxü

chayaxixëxë rü ngëmawa chayagu i chorü poü rü chayagu i chorü namachi rü nhüxüchi chanangöx. Rü ngëma íyaxüxüwa i ngëma nai rü chanaxü i nhaa naxchicünaḁā i notücaḁmamare ixixü. Rü ngëma nhüxmax nüxü chicuaxüxü rü wüxi i naichipeḁmare nixí’, nhatarügü. ²⁰Rü ngëma duüxügü i naechitamare maxëxü rü nagu rüxünüexü nax naxchicünaḁāmarexü yacuaxüxüxügüxü rü ningeäxëmare. Rü nügü namaxā nawomüxëëgü i wüxi i ínü i doramare ixixü. Rü ngëma duüxügü rü taxucürüwama nügütama ínangüxëxë nawa i ngëma nagu naxünüexü. Rü tama nüxü nacuaxgüéga i ngëma naxügüxü rü wüxi i doramare nax yixixü.

Cori ya Tupana rü Iraéutanüxüaxü nüxü inarüngüma i norü chixexügü

²¹Pa Iraéutanüxügü i Yacúaru Duüxügü Ixígüxex, ¡rü nüxna pecuaxächie nax chorü duüxügü pexígüxü! Yerü chama pexü changóexëxë. ¡Rü tauxü i choxü iperüngümaexü! ²²Rü chama nixí i pexü íchayanaxoxëxü i perü guxchaxügü rü perü chixexügü nhama caixanexü iyarüxoxgurüxü. ¡Rü ëcü chaüxcaḁ pewoegu! Erü chama nixí i pexü íchangüxüxëxü nawa i perü chixexü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Babiróniaanecüäxgü rü norü unanügü tá nüxü narüporamae

47 ⁵“Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¡Bexma iperücho, Pa Babiróniaanecüäxgüxü, rü ëanexüwa pebuxmü! Erü marü tagutáma

wena ngêma togü i nachixüanegüétüwa pexügü. ⁶Rü yexguma namaxã chanuxgu ga yema chorü duüxügü ya Iraéutanüxügü rü pexna chanawogü nax namaxã ipecuáxüçax. Notürü ga pemax, Pa Babiróniaanecüãxgüx, rü tama pexü nangechaütümüxügü rü woo ga guxema norü yaxguãxgü rü chixri tümamaxã ipecuax.’ ⁷Rü peãxêwa nagu perüxînüe rü nhaperügügü: ‘Guxügutãma ngêma togü i nachixüanegüétüwa taxügü’, nhaperügügü. Notürü tama nagu perüxînüe rü tá iyagüxü nax ngêma togü i nachixüanegümaxã ipecuáxü. ⁸Rü ngêmacax i nhuxmax, Pa Babiróniaanecüãxgüx i Nhama Ngecü i Ngürü Meruxüguxica Rûxinüçürüxü Pexügüx, rü pema rü petaãxê nax wüxi i mexüwa pengexmagüxü. Rü pegüãxêwa nhaxügu perüxînüe: ‘Tataxuma ya texé ya taxrîxü poraxe. Rü yixicatãtama tagutãma guxchaxüwa tangexmagü rü tagutãma taturae.’ Rü ngêma nixí i perüxînüe. ⁹Notürü pemaxã nüxü chixu rü ngürüãchi wüxitama i ngunexügu tá pexçax ínangu i ngêma taxre i chixexü nax nayuexü i perü ãëxgacügü i poraexü rü nayuexü i pexacügü. Rü nhama wüxi i ngexü i yutexürüxü tá pexügü rü woo nax peyuëchiréxü rü naguxüraxüxü i êxügüxü i chixexüxü nax pecuáxü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Tupana rü nanataãxêxê i

Yerucharéüçüãx

51 ⁴Rü nhanagürü ta ga Tupana: ‘Pa Chorü Duüxügüx ¡rü choxü iperüxînüe! ¡Rü chauga pexînüe, Pa Iraéutanüxüx! Rü chama rü tá

chanangoxêxê i ngêma chorü ore. Rü chorü mugü rü guxü i nachixüanegüarü ngóonexêëruxü tá nixí. ⁵Rü chama rü paxa tá chorü duüxügüétüwa chachogü. Rü paxa tá íchananguxüxêxê naxmexwa i norü uanügü. Rü chorü poramaxã tá guxü i nachixüanegümaxã ichacuax. Rü ngêma nachixüanegü i yãxüwa már-arü tocutüwa ngëxmagüxü rü tá choxü ínananguxêëgü rü tá chorü poragu nayaxögü. ⁶¡Rü dücax, rü dauxügu perüdaunü rü nhama i naanegu perüdaunü! Erü guxüma i ngêma dauxüwa nüxü pedaxü rü nhama caxixürüxü tá inarütaxu rü nhama i naane rü wüxi i naxchiru i ngauxürüxü tá nagux. Rü ngêma duüxügü i nawa maxêxü rü nhama murenü yuexürüxü tá nayue. Notürü ngêma maxü i chorü duüxügüna chaxãxü rü taguma nagux. Rü ngêma chorü ngüxêë rü guxügutãma nangexmaecha”’, nhanagürü.

.....

**Yerucharéüçüãxgü rü norü
uanümexêwa ínananguxü**

52 ⁷Rü wüxi i taãxê nixí nax maxpúneanewa taxçax ne naxüxü ya yimá orearü ngeruxü i mexü i ore taxçax nua ngecü rü tamaxã nüxü ixücü nax Tupana tüxü rüngüxêëxü rü tüxü ínananguxüxêëxü naxmexwa i tóru uanü. Rü tamaxã nüxü nixu nax Tupana rü tóru ãëxgacü yixüxü i nhuxmax.

.....

**Ngüxü tá ninge ya yimá Tupanaarü
duü ya Cristu notürü tá nüxü
narüyexeraama**

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Yimá chorü duü ixücü rü tá

norü uanüxü narüporamae rü tá chanatachigaxêxê. ¹⁴Notürü muxüma i duüxügü rü tá namaxã nabajãchie i ngêxguma nüxü nadaugügu i nachiwe i poraãcü napíxü rü äüxü rü ngêmagagu marü tama nanaduêxêchametüraxü.

¹⁵Rü ngêxgumarüxü ta rü muxüma i duüxügü i to i nachixüanecüãxgü rü tá namaxã nabajãchie. Rü ngêma äêxgacügü rü ngêxguma nüxü nadaugügu i ngêma naxüxü rü tá napêxewa nachianegümare rü taxuxütãma nixugüxe, erü tá nüxü nadaugü i ngêma taguma nüxü nadaugüxü rü tá nüxü nacuãxgü i ngêma taguma nhuxgu texéwa nüxü naxinüexü', nhanagürü ga Tupana."

53 ¹¿Texé tá tayaxõ ga yema ore ga nüxü ixuxü? ¿Rü texêçax nixĩ ga nangoxêxêãxü ga norü pora ya Cori ya Tupana? ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwãxe ya yimã norü duü rü nhama wüxi i nanetü i ngexwacãx rüxüxü rü nachümaãã i waixümü i paanewa ixücuxürüxü nax yixixü. Rü nüma rü tama namechiwe rü ngêmacãx taxúexãma nangúchaü. ³Rü ga duüxügü rü tama naga naxinüechaü, rü nüxü naxoe. Rü nüma rü wüxi ga duü ga poraãcü ngúxü ingecü nixĩ, rü namaxã nixü nax ngúxü yangexü. Rü yixema rü yexguma nüxü idaugügu rü tama nüxü tacuãxgüchaü rü nhama wüxi i duüxü i taxuwama mexürüxü tayaxixêxê. Rü yemaacü nüxü taxoe rü tama tanayauxgüchaü. ⁴Notürü ga nüma rü nayange ga tórü daxaweanegü rü tórü guxchaxügü rü yemagagu nixĩ ga ngúxü yangexü. Rü yixema nagu rüxĩnüegu rü noxrütama chixexügüga

nixĩ ga Tupana ngúxü nüxü ingexêxêxü rü rapoxcuãxü rü äne nüxü yangexêxêxü.

⁵Notürü tórü chixexügüga nixĩ ga napixêêgüãxü. Rü tórü pecádugagu nixĩ ga ngúxü yangexü. Notürü yema ngúxü nax yangexügüga nixĩ ga Tupana tamaxã rüngüxmüxü. Rü yema norü oxrigügüga nixĩ ga taxcãx yataanegüxü.

⁶Rü guxãma ga yixema rü itarütaxe nhama carnérugü irütaxeürüxü. Yerü wüxichigü ga yixema rü nagu taxĩ ga tóxrütama ngúchaü. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü gumã norü duücüxü nayangexêxê ga guxüma ga tórü chixexügü. ⁷Rü nanacuãxgü, notürü nüma rü nügü inaxã rü tama nügüétüwa nidexa. Rü nhama carnéru i maãwa nagagüxürüxü namaxã nixigü. Notürü nüma rü nachianemare nhama wüxi i carnéru i yoxtaxawa nagagüxürüxü. ⁸Rü maãwa nanagü woo taxuxüma ga chixexü naxü, rü tataxuma ga texé ga ínapoxüxe. Rü taxúema texé naétüwa tachogü. Rü ínanatãxüchigü ga nhama ga naanewa. Rü chautanüxügüari chixexügüga nayamaãxgü. ⁹Rü duüxügü ga ichixexüxütagu nanatãxgü. Rü duüxügü i chixri maxêxü

ítãxgüxütanügu nanatãxgü. Rü yemaacü namaxã nixigü woo taguma namãeta rü taguma doramaxã texêxü nawomüxêxê. ¹⁰Rü Cori ya Tupanaarü ínü nixĩ nax ngúxü yangexü. Rü nüma rü nügü naxã naxcãx ga tórü chixexügü. Rü ngêmacãx nüxü nangexma i maxü i taguma gúxü rü tá tamuxüchi ya yixema noxrü ixigüxe. Rü nagagu nixĩ i mea ínanguxuchixü i ngêma Tupana nagu rüxĩnüxü. ¹¹Notürü nawena ga yema poraãcü ngúxü nax yangexü rü nayuxü

rü wena tá namaxũ. Rü yimá Tupanaariü duũ rü tá nataãxê erü tá tüxũ nadau ya muxetama ya marü Tupanapexewa imexe nagagu nax tümaaruü chixexũcax nayuxũ. ¹²Rü ngêmacax i nüma ya Tupana rü tá nanatachigaxêxê, rü tá ngêma iporaexüchixũtanüwa nanangexmaxêxê, yerü nügü inaxã nax pecáduçax nayuxũcax. Rü nüma ga duũxũgü rü nhama wüxi i mátaxürüxũ nayaxixêxê, notürü ga nüma rü guxũma ga duũxũgüaruü pecádu ninge nax yemaacü naétüwa nachogüxũcax ga yema pecáduãxgüxũ.”

.....

**Taxũ i ngũxêxũ nixu ya
Cori ya Tupana**

55 ¹“Rü guxãma ya texé ya itaxawaexe rü nua taxĩ rü tayaxaxegü! ;Rü yixema ngearü diêruãxgüxe rü nua taxĩ rü trígu rü wíü rü léchicax tadaugü rü ngetaniüacü tanangõxgü rü taxaxegü! ²;Rü taxacüçax i diêrumaxã penaxütanü i ngêma tama õna ixixũ? ;Rü taxacüçax penaxütanü i ngêma tama nawa itaãxêxũ? ;Rü mea choxũ iperüxĩnüe rü tá mexũ i õna pengõxgü rü õna i chíxũmaxã tá pengãxpütüwe!

.....

⁶;Rü naga pexĩnüe ya Cori ya Tupana rü nhama rü ta pexna naxu! ;Rü nüxna peca rü nhama rü ta pexna nangaixcama! ⁷Rü ngêma duũxũ i chixecümaxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngêma nacüma i chixexũ. Rü ngêma duũxũ i chixexũgu rüxĩnũxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngêma chixexũ i nagu naxĩnũxũ. ;Rü Cori ya

Tupanacax pewoegu! Rü tá nüxũ pengechaũtümüxũgü. ;Rü naxcax pewoegu ya tórü Tupana! Erü nüma rü ínamemare nax pexũ nüxũ nangümaxũ i perü chixexũgü. ⁸Erü nüma ya Tupana rü nhanagürü: ‘Ngêma chama nagu charüxĩnũxũ rü tama perü ínümãã nawüxigu. Rü ngêma chama chaxüxũ rü tama pema pexüxũmaxã nawüxigu. ⁹Rü ngêxgumarüxũ i dauxũguxũ i naane rü nhama i naaneétüwa nax nangexmaxũ, rü ngêxgumarüxũ ta nixĩ i ngêma chorü ínü rü perü ínüétüwa nangexma rü ngêma chaxüxũ rü ngêma pexüxüétüwa nangexma. ¹⁰Rü yimá pucü rü ngêma gáuxũ rü dauxũwa narüyi rü tama wena dauxüwa naxĩ, notürü nayawaixêxê i waixümü nax naxügüxũcax i nanetügü rü ngêmaacü nangexmaxũcax i naxchire nax inatoxũcax rü norü o nax nangõxũcax. ¹¹Rü ngêxgumarüxũ ta nixĩ i ngêma chorü ore i chauãxwa íxüxüxũ. Rü taxütãma ngêmaacümare chauxcax nataegu. Rü ngêma chorü oregagu rü tá ningu rü naxü i ngêma chama chanaxwaxexü rü ngêma nüxũ chixuxũ’, nhanagürü ya Tupana.”

.....

**Iraéutanüxũgü rü norü
chixexũgagu napoxcue**

59 ¹“Rü ngêma Tupanaariü pora rü guxũguma nanaxãixrügumaraxũ rü guxũguma ningu nax chixexüwa tüxũ ínanguxüxêxũcax. Rü ngêxgumarüxũ ta i nüma rü tama nangauxchixê, rü ngêmacax guxũguma tüxũ naxĩnü ega nüxna icaxgu. ²Notürü yema perü chixexũgü ga pexüxũ rü Tupanachaxwa

pexũ nitoxyepexe. Rũ ngẽma perũ
pecádugügagu pexchaxwa nügũ
nidüxchametũ ya Tupana nax ngẽmaãcü
tama pexũ naxinüxcax.”

.....

Tupanaarũ ngũxẽcax ínaca i Ichaía

64 ¹“Ëcü ínangegũ i ngẽma
caixanexũ i dauxüwa
ngẽxmaxũ, Pa Tupanax, nax ngẽma
ícurüxĩxcax rũ
cunaxĩãxãchitanüxcẽxcax ya
maxpúnegũ i ngẽxguma ícunguxgu! ²Rũ
ngẽxguma núma cuxüxgu rũ nhama üxü
i chuchuxü necü ixaxexẽxü rüxü tá nixĩ,
rũ nhama dexá i docachiüxü rüxü tá nixĩ.
Rũ ngẽxguma i ngẽma curü uanügü rũ
tá nüxũ nacuaxgü nax aixcuma
cungexmaxũ rũ ngẽma nachixüanegüarũ
duüxügü rũ tá cupexewa nidüxrue. ³Rũ
yexguma guma maxpúnegü
ícurüxĩxgu rũ Moichépxewa
cunaxüxgux ga yema ãücümaxũ ga tama
duüxügü nagu irüxínüexũ, rũ guma
maxpúnegü rũ cupexewa rũ
nixĩãxtanücüxü. ⁴Rũ taguma texé
nachiga taxínü rũ texé nüxũ tatau nax
nangexmaxũ i to i tupana i naxüxũ i
ngẽma cuma cuxüxũ túmacax ya
yíxema cugu yaxögüxe. ⁵Rũ cuma rũ
tüxũ cuyaxu ya yíxema túmaarũ
taãxẽmaxã mexũ üxe rũ nüxna
cuaxãchixe nax tanaxüxũ i ngẽma cuma
cunaxwaxexũ. Notürü i nhüxmax i cuma
rũ tomaxã cunu erü cupexewa chixexũ
taxügü rũ nüxcümacürüwatama tama
cuga taxínüe. ⁶Rũ guxãma i toma rũ
cupexewa rũ duüxügü i ixãüchixü
tixígü. Rũ woo i ngẽma taxüxũ i toxçax
rümexũ, rũ cupexewa rũ nhama wüxi i

wexá i ãüãchixü rüxü nixĩ. Rũ guxãma
chixexügu tayitanü nhama naixatügü i
pagüxũ irüyixü rüxü. Rũ ngẽma tóru
chixexügü rũ nhama buanecü tãxacü
cuenagütanüxü rüxü chixexüwa tüxü
nagagü. ⁷Rũ tataxuma ya texé ya
cumaxã idexáxe rũ pora üxe nax
cuxütawa ngũxẽcax ítaçaxaxũ. Rũ
ngẽma torü chixexügü rũ nixĩ i
toxçaxwa iquicüxũ rũ toxü ícuwogüxü.
⁸Notürü ngẽmaétüwa, Pa Corix, Pa
Tupanax, rũ cuma nixĩ i Tonatü quixüxü.
Toma rũ waixümü tixígü rũ cuma nixĩ i
torü ürüxü quixüxü. Rũ guxãma i tomax
rũ cumatama toxü cuxü. ⁹Pa Corix, Pa
Tupanax ;tauxü i tomaxã cunuxüchixü!
;Rü tauxü i nüxna cucuaxãchixü ga
yema chixexü ga taxüxü! ;Rü dücax,
nagu rüxínü nax curü duüxügü
tixígüxü!”

.....

Cori ya Tupana rũ duüxügümaxã mexũ naxuegu

65 ¹⁷“Rũ Cori ya Tupana rũ
nhanagürü: ‘Dücax, rũ guxüma
i ngẽma dauxüwa nüxü idauxü rũ
ngexwacaxüxü tá chaxü. Rũ
ngẽxgumarüxü ta i nhama i naane rũ to
i ngexwacaxüxü tá chaxü. Rũ ngẽma
nüxíraxüxü rũ marü tá nüxü itarüngüma
rũ taxúetãma texé nhuxgu nüxna
tacuaxãchi. ¹⁸Rũ name nixĩ nax
guxügüma namaxã petaãxëgüxü i
ngẽma tá chaxüxü. Erü tá chanaxü ya
wüxi ya ngexwacaxüne ya Yerucharéü i
taxuxüma i chixexü nawa ngexmane. Rũ
ngẽma duüxügü i nawa maxëxü rũ tá
aixcuma nataãxëgü. ¹⁹Rũ chama rũ tá ta
namaxã chataãxë ya yima ñane ya

Yerucharéũ rü tá namaxã chataãxê i ngêma chorü duũxũgü i nawa maxêxũ. Rü yima ñanewa rü marü taxütáma nüxũ taxĩnü i axu rü taxúetáma ngúxũ tinge rü ngêmagagu aita taxü. ²⁰Rü ngêma rü tataxuma ya buxe ya noxretama i ngunexũ tamaxũ rü paxa yúxe, rü bai ya yaxguãx ya tama mea yarüyaexe. Rü yíxema 100 ya taunecü tüxũ ngêxmaxe yuxe rü tá ngextüxütama nixĩ. Rü yíxema tama 100 ya taunecüwa nguxe nax tayuxũ rü tümaarü chixexũgagutama paxa tayu.

.....

²³Rü taxütáma notücaxma naxüane i duũxũgü, rü nataxutáma i naxacügü i paxa yuexũ. Erü nümagü rü ngêma duũxũgü i Tupana nüxũ rüngüxêxütaxa

nixĩgü. Rü ngêxgumarüxũ tá ta Tupana nüxũ narüngüxêe i ngêma nataagütanüxũgü. ²⁴Rü naxũpa nax nüma choxna nacagüexũ, rü chama ya Tupana rü marü nüxũ changãxũ. Rü naxũpa nax yanachianegüxũ nax choxna nacagüexũ, rü chama rü marü nüxũ chaxĩnü. ²⁵Rü ngêma airu i naixnecücüãx rü tá carnêrumaxã wüxiwa nachibüe. Rü yima ai ya leóũ rü wocarüxũ tá maxê nangõx. Rü ngêma äxtape rü marü taxütáma tüxũ nangõx, erü ngêma waixümü tá nixĩ i nawemü. Rü guxũnema ya yima maxpüne ya chapata nawa ngexmane rü tataxuma ya texé ya chixexũ üxe', nhanagürü ya Cori ya Tupana.”

.....